

KARAKTEREN

Bygd over Luk 18:9-14

Alle som stoler på sin egen rettferdighet, vil forakte andre. Fariseeren bedømmer seg selv etter andre mennesker. Og han bedømmer andre mennesker etter seg selv. Hans rettferdighet vurderes altså helt etter andres. Jo verre de er, desto mer rettferdig synes han å være selv – sammenlignet med dem. Hans oppfatning av sin egen rettfersighet leder ham til å bli en anklager av de andre. Han fordømmer dem som overtredere av Guds lov. Slik legger han for dagen selve Satans ånd, han som er «brødrenes anklager.» Med en slik ånd er det umulig for ham å komme i samfunn med Gud. Han går hjem til sitt hus uten å ha fått den guddommelige velsignelsen.

«Gud, vær meg synder nådig!»

Tolleren var gått opp til tempelet sammen med andre tilbedere. Men han trakk seg snart bort fra dem som uverdige til å ta del i deres andakt. Han sto langt borte «og ville ikke engang løfte blikket mot himmelen, men slo seg for brystet». Så bitter var hans sjelekval, så gjennomtrengende hans avsky for seg selv. Han følte at han hadde overtrådt Guds bud, at han var syndig og besmittet. Han kunne ikke engang håpe på det minste grann av medynk hos mennesker rundt ham. For de så på ham med dyp forakt. Han visste at han ikke eide noe som kunne tale til hans fordel hos Gud. I sin fortvilelse utbrøt han : « Gud, vær meg synder nådig». Denne mannen sammenlignet ikke seg selv med andre. Overveldet av vekten av egen syndeskyld sto han liksom alene med Gud. Hans eneste ønske var å få tilgivelse og fred. Hans eneste bønn var å finne nåde hos Gud. Slik ble han velsignet. Kristi ord lyder: «Jeg sier dere: Tolleren gikk hjem rettferdig for Gud, den andre ikke.»

Fariseeren og tolleren fremstiller to store klasser. Alle som kommer for å tilbe Gud, faller i den ene eller den andre av disse. Allerede de første barna som ble født til verden, står som representanter for hver sin klasse. Kain mente om seg selv at han var rettferdig. Derfor kom han fram for Gud med ett takkoffer, og ingenting annet. Han bekjente ikke sin synd. Han innrømmet ikke at han trengte til noen nåde. Abel derimot førte fram et offer som pekte på Guds Lam, et virkelig slakteoffer. Han kom som en synder og bekjente at han var fortapt. Han satte sitt håp til Guds kjærlighet alene, ikke til sin egen fortjeneste. Herren fant behag i Abels offer. Til Kain og hans offer så han ikke. Vi må ha en følelse av vår trang. Vi må erkjenne vår fattigdom og vår synd. Dette er den aller første betingelsen for å bli antatt hos Gud. «Salige er de som er fattige i seg selv; for himmelriket er deres»

Fariseeren og tolleren representerer altså to vidt forskjellige klasser. For hver av disse er det en lærdom å finne i fortellingen om apostelen Peter. I sin første tid som disippel tenkte Peter at han var sterk. Han lignet fariseeren i dette. Han mente om seg selv at han ikke var som andre mennesker. Kvelden før Kristus ble forrådt, advarte Kristus sine disipler: «Dere skal alle vende dere fra meg.» Men Peter svarte selvsikkert: «Om så alle vender seg fra deg, skal ikke jeg gjøre det.» Peter forstod ikke sin egen fare. Selvsikkerheten førte ham vill. Han trodde seg i stand til å stå fristelsen imot. Men noen få timer senere kom prøven. Da fornektet han sin Herre med eder og forbannelser.

Blikket fra Kristus knuste Peters hjerte

Hanen gol. Dette minte ham straks om Kristi ord. Det han selv nettopp hadde gjort, ga ham en overraskelse, ja, et formelig sjokk. Han snudde seg og så på Mesteren. I samme øyeblikket så også Han på Peter. I dette blikket var det en blanding av medynk og kjærlighet. I lyset av det så han seg selv som han var. Han gikk ut og gråt bittert. Det blikket fra Kristus knuste hjertet hans. Peter var kommet til et vendepunkt. Bittert angret han sin synd. Nå lignet tolleren i sin knuste tilstand og sin fullstendige anger. Han lignet også i en annen ting. Han fant nåde. Blikket fra Kristus ga han visshet og tilgivelse. Men selvtillitten var det ute med. Aldri mer ble den skrytende påstand gjentatt.

Etter sin oppstandelse prøvde Kristus Peter tre ganger på rad med følgende spørsmål: «Simon, sønn av Johannes, elsker du meg mer enn de andre her?» Peter opphøyde seg ikke lenger over sine brødre. Han henvendte seg uten reservasjoner til ham som kunne lese hjertet. «Herre, du vet alt; du vet at jeg har deg kjær.» Så fikk han sitt oppdrag. Det var arbeid mer omfattende og ømtålig enn noe som tidligere var blitt pålagt ham: Kristus bød ham å fø fårene og lammene.

Med andre ord: Han overlot i hans varetekt sjeler for hvem Frelseren hadde gitt liv. Dermed ga han Peter det sterkeste mulige tillitsvotum. Det kunne ikke her være noen tvil om en fullstendig gjenopprettelse. Han som en gang hadde vært så rastløs, skrytende, og selvtilstrekkelig var nå blitt overvunnet og sønderknust. Fra nå av fulgte han sin Herre på selvfornektelsens og selvoppofrelsens vei. Han hadde del i Kristi lidelser. Og når Kristus skal sitte på herlighetens trone, vil Peter også bli delaktig i denne herligheten. Det var det samme onde som ledet Peter til fall som utelukket fariseeren fra samfunn med Gud. Og den dag i dag er dette til ødeleggelse for tusenvis av mennesker. Ingenting er så sårende for Gud eller så farlig for menneskesjelen som stolthet og selvtilstrekkelighet. Blant synder er dette den mest håpløse, den mest uhelbredelige.

Uforberedt til å møte Satans angrep

Peters fall var ikke et øyeblikks verk. Det skjedde gradvis! Selvtillit forledet ham til å mene at han var definitivt frelst. Deretter gikk det skritt for skritt nedover med ham. Til slutt var han beredt til å fornekte sin mester. Vi er aldri trygge når vi setter vår lit til selvet, eller når vi føler allerede i dette livet at vi er immune mot fristelser. De som tar i mot Frelseren, kan erfare en omvendelse som er ekte nok. Men de bør likevel aldri læres opp til å si eller føle at de er frelst. Dette kan være misvisende. Riktig nok bør alle læres opp til å nære håp og tro. Men selv når vi gir oss selv til Kristus og vet at han tar imot oss, er vi ennå ikke utenfor rekkevidde av fristelse. Guds Ord erklærer: «Mange skal bli rensset, tvettet og lutret.» Bare den som holder ut i fristelse, skal få livets krone.

Noen tar imot Kristus. Men så sier de i sin første selvsikkerhet: «Jeg er frelst.» Disse står i fare for å nære en falsk tillit, nemlig tillit til selvet. De taper sin egentlige svakhet av syne. De glemmer sitt stadige behov for guddommelig styrke. De er ikke beredt til å møte Satans angrep. Under fristelsen faller mange likesom Peter ned i syndens laveste dyp. Vi er blitt advart på denne måten: «Derfor må den som tror han står, passe seg så han ikke faller!» Vår eneste trygghet ligger i stadig mistillit til selvet, en stadig avhengighet av Kristus.

Det var nødvendig for Peter å bli kjent med sine egne karaktermangler og sitt behov for Kristi kraft og nåde. Herren kunne ikke frelse ham fra selve prøvelsen. Men han kunne ha frelst ham fra å lide nederlag i denne prøve. Hadde Peter vært villig til å ta imot Kristi advarsel, ville han ha våket og bedt. Han ville vandret i frykt for at hans føtter ikke skulle snuble. Han ville ha fått guddommelig hjelp. Og Satan ville ikke ha vunnet seier over ham.

Det var ved selvtilstrekkelighet Peter falt. Det var ved å angre og ydmyke seg at han igjen fikk føttene plantet på klippen. I fortellingen om hans erfaring kan hver synder finne oppmuntring og trøst. Selv om Peter falt dypt i synd, var han ikke forlatt. Ordene fra Kristus var skrevet i hans sjel: «Men jeg ba for deg at din tro ikke måtte svikte.» Midt i sin anger og sjelekval fikk han håp ved denne bønnen og ved minnet om Kristi blick, fylt av kjærlighet og medynk. Etter oppstandelsen tenkte Kristus spesielt på Peter og ga engelen følgende budskap gjennom kvinnene: «Men gå av sted og si til hans disipler og til Peter: Han går i forveienfor dere til Galilea. Der skal dere få se ham.» Peters anger ble godtatt av en Frelser som tilgir synd.

Og den samme medlidenhet som strakte ut sine armer for å frelse Peter, bys fram til alle som er falt i fristelse. Det er Satans særlige plan å lede menneskene inn i synd for derpå å overlate dem til sin egen hjelpeløshet. Da skjelver de av frykt for å søke tilgivelse. Men hvorfor skulle vi frykte når Gud har sagt: Søk «vern hos meg», slutt «fred med meg». Alle forholdsregler er tatt for å rå bot på våre svakheter. Alle mulige oppmuntringer er blitt gitt oss for at vi skal komme til Kristus.

En ny sjanse i livet.

Kristus har budt fram sitt sønderbrutte legeme for å kjøpe tilbake Guds arv – for å gi mennesket en ny sjanse i livet. «Derfor kan han fullt og helt frelse dem som kommer til Gud ved ham, fordi han alltid lever og går i forbønn for dem.» Ved sin egen lydighet, sin død og sitt kors på Golgata har Kristus gått i borgen for den fortapte slekt. Og nå er det ikke bare som forbeder vår frelses Herre trer fram for Gud i vårt sted, men som en seirende eroberer som gjør krav på seierens frukter.

Hans Offer er fullstendig. Og som vår mellommann utfører han det verk han selv har planlagt. For Gud holder røkelseskaret med sin egen plettfrie fortjeneste sammen med bønnene, bekjennelsene og takksigelsene fra hans folk. Disse stiger til himmelen som velluktende røkelse i form av hans fullkomne rettferdighet. Offeret er fullt ut antagelig, og en rikelig tilgivelse gir dekning for all overtredelse.

Kristus har forpliktet seg til å være stedfortreder for oss, og han lar ingen i stikken. Han kunne ikke se på at menneskene gikk sin egen fortapelse i møte. Derfor uttømte han heller sin sjel i døden for deres skyld. Med medlidenhet og barmhjertighet ser han på hver sjel som har innsett sin udugelighet til å frelse seg selv. Han kan ikke se på noen skjelvende og inderlig bedende sjel uten å hjelpe. Gjennom sitt eget forsoningsverk skaffet han til rådighet et uendelig forråd av moralsk kraft. Og han vil ikke unnlate å bruke denne kraften til vår fordel.

Vi kan legge våre synder og våre sorger for hans føtter, for han elsker oss. Hvert blikk og hvert ord fra ham gir oss tillit. Han vil forme og danne vår karakter etter sin vilje. I hele Satans hær er det ikke noen makt som kan beseire en eneste sjel når han i enkel tillit kaster seg ned for Kristus. «Han gir den trette kraft, og den som ingen krefter har, gir han stor styrke.»

«Dersom vi bekjenner våre synder, er han trofast og rettferdig, så han tilgir oss syndene og renses oss fra all urettferdighet.» Herren sier: «Bare bekjenn din skyld, at du har gjort opprør mot Herren din Gud.» «Jeg stenker rent vann på dere, så dere blir rene. For all urenhets som skyldes de mange avgudene vil jeg renses dere.»

Men vi må kjenne oss selv

Men vi må kjenne oss selv – et kjennskap som vil føre oss til et sønderknust hjerte. Først da kan vi finne tilgivelse og fred. Fariseeren følte ingen syndeskyld. Den Hellige Ånd kunne ikke gjøre noe inntrykk på hans sinn. Hans sjel var omgitt av et egenrettferdighetens panser som Guds piler, skjerpet og lagt til rette av englehender, ikke klarte å gjennomføre. Bare den som erkjenner at han er en synder, kan Kristus frelse.

Han kom for å «kunngjøre at fanger skal få frihet, og blinde få synet igjen, for å sette undertrykte fri». For «det er ikke de friske som trenger lege». Vi må kjenne vår virkelige stilling. Ellers vil vi ikke føle vårt behov for hjelp fra Kristus. Vi må forstå vår fare. Ellers vil vi ikke fly til et sikkert tilfluktssted. Vi må kjenne smerten av våre sår. Ellers vil vi ikke lengte etter helbredelse.

Herrens ord lyder: «'Jeg er rik' sier du, 'jeg har overflod og mangler ingen ting.' Men du vet ikke at nettopp du er elendig og ynkelig, blind, fattig og naken. Derfor gir jeg deg det råd at du kjøper gull av meg, lutret i ild, så du kan bli rik, og hvite klær som du kan kle deg med og skjule din nakne skam, og salve til å ha på øynene dine, så du kan se.» Gull lutret i ild vil si en tro som er virksom i kjærlighet. Bare dette kan bringe oss i harmoni med Gud. Vi kan vel saktens være aktive. Vi kan gjøre en god del arbeid. Men uten kjærlighet – det vil si den slags kjærlighet som fantes i Kristi hjerte – kan vi aldri bli medlemmer av den himmelske familien.

Ikke noe menneske kan av seg selv innse sine feil. «Hjertet er mer fullt av svik enn noe annet, det kan ikke leges. Hvem skjønner seg på det?» Leppene kan uttrykke en fattigdom i sjelen som hjertet ikke vil være ved. Vel kan en tale til Gud om å være fattig i ånden. Men samtidig kan hjertet faktisk svulme av innbilsk stolthet over den overlegne grad av ydmykhet og den opphøyede rettferdighet en mener seg å være i besittelse av. Bare på én måte kan en virkelig kunnskap om selvet oppnås: Vi må se Kristus. Det er uvitenhet om ham som gjør menneskene så struttende selvgode i sin egen rettferdighet.

Når vi dveler ved hans renhet og fremragende egenskaper av alle slag, da skal vi få se vår egen svakhet og fattigdom, våre egne skavanker slik de egentlig er. Vi vil se oss selv fortapte og uten håp, kledd i selvrettferdighetens klær akkurat som en hvilken som helst annen synder. Vi skal da komme til å fatte én ting: Bli vi en gang frelst, så vil det så visst ikke være på grunn av vår egen godhet, men utelukkende ved Guds uendelige nåde. Tollerens bønn ble hørt fordi den uttrykte en avmaktsfølelse som strakte seg ut for å gripe fatt i allmakten. For tolleren var selvet ikke annet enn en skam. Slik må det ses av alle som søker Gud. Ved tro – en tro som gir avkall på all selvtillit – må den trengende i sin bønn gripe tak i den uendelige makt.

Hjertet må stadig strekke seg etter Gud

Ingen ytre former kan erstatte en enkel tro og en fullstendig oppgivelse av selvet. Men ikke noe menneske kan tømme seg for selvet. Vi kan bare gå villig med på at Kristus fullfører det verket. Da vil sjelen tale i disse ordelag: «Frels meg mot min egen vilje, på tvers av mitt svake og ukristelige jeg. Herre, ta mitt hjerte, for selv kan jeg ikke gi det. Det er imidlertid din eiendom. Bevar det rent, for jeg kan ikke bevare det for deg. Dann meg og form meg. Løft meg opp i en ren og hellig atmosfære, hvor den rike strøm av din kjærlighet kan flyte gjennom min sjel.»

Det er ikke bare ved begynnelsen av kristenlivet at denne selvoppgivelsen må finne sted. Den må fornyes for hvert eneste skritt på himmelveien. Alle våre gode gjerninger er avhengige av en kraft utenfor oss selv. Derfor må hjertet stadig strekke seg ut etter Gud. Det må stadig finnes en alvorlig, hjerteknusende bekjennelse av synd, en ydmykelse av sjelen for ham. Bare ved en uopphørlig oppgivelse av selvet og ved avhengighet av Kristus kan vi vandre fram i trygghet.

Jo nærmere vi kommer Kristus, jo klarere vi skjelner renheten i hans karakter, desto klarere vil vi også skjelne syndens grenseløse syndighet, og desto mindre skal vi føle oss tilbøyelige til å opphøye oss selv. De som himmelen anerkjenner som hellige, er de siste til å skryte av sin egen godhet. Apostelen Peter ble en trofast tjener for Kristus, og han ble beæret med en stor grad av himmelsk lys og himmelsk kraft. Han hadde en aktiv del i oppbyggingen av Kristi menighet. Men Peter glemte aldri den ydmykende erfaringen han en gang måtte gjennom. Hans synd ble tilgitt. Men han visste godt at det bare fantes ett botemiddel mot den. Hos seg selv fant han ingenting å rose seg av.

Ingen av apostlene eller profetene gjorde noen gang krav på å være uten synd. Dette gjelder nettopp de menneskene som lever nærmest Gud, mennesker som ville ofre livet heller enn bevisst å gjøre en gal handling, mennesker Gud hadde æret med guddommelig lys og kraft. De har bekjent syndigheten i sin egen natur. De har ikke stolt på kjødet. De har ikke gjort gjeldende at de var rettferdige i seg selv, men tvert imot satt sin eneste lit til Kristi rettferdighet. Slik vil det være med alle som ser Kristus.

Guds opphøyde plan med deg

Ved hvert skritt framover i den kristne erfaring vil vår anger bli dypere. Det er til dem Herren har tilgitt, til dem han vedkjenner seg som sine barn, han sier: «Da skal dere tenke på deres onde ferd, på alt dere gjorde som ikke var godt Dere skal kjenne avsky for dere selv.» Igjen sier han: «Når jeg oppretter min pakt med deg, da skal du sanne at jeg er Herren. Så skal du minnes det du har gjort, og skamme deg slik at du aldri mer åpner munnen av skam, når jeg tilgir alt du har gjort, lyder ordet fra Herren Gud.» Under slike forhold vil vi sikkert og visst ikke åpne munnen i selvforherligelse. Vi skal vite at vår tilstrekkelighet finnes alene i Kristus. Derfor gjør vi apostlenes bekjennelse til vår egen: «For jeg vet at i meg, det vil si slik jeg er i meg selv, bor det ikke noe godt.» Jeg vil aldri rose meg i noe annet enn av vår Herre Jesu Kristi kors. Ved det er verden blitt korsfestet for meg og jeg for verden.»

I skjønneste harmoni med denne erfaringen lyder befalingen:
«Så...arbeid på deres frelse med frykt og beven! For det er Gud som virker i dere både å ville og å gjøre etter hans gode vilje.»
Gud ber deg ikke frykte for at han kanskje kunne unnlate å oppfylle sine løfter, at hans tålmodighet ikke vil strekke til, eller at hans medlidenhet vil ta ende. Frykt heller for at din vilje skal nekte å underkaste seg Kristi vilje. Frykt for at dine nedarvede of tilegnede karaktertrekk skal komme til å kontrollere ditt liv. «Det er Gud som virker i dere både å ville og å gjøre etter hans gode vilje.» Frykt altså bare for at selvet skal stille seg hindrende i veien mellom deg og din store mester. Nær frykt for at en selvisk vilje skal spolere den opphøyde plan Gud har til å realisere gjennom deg. Nær frykt for å stole på egne krefter, for å trekke din hånd tilbake fra Kristi hånd, så du våger å gå fram på livsveien uten hans stadige nærvær.

Vi må sky alt som vil oppmuntre til stolthet og selvtilstrekkelighet. Derfor bør vi også vokte oss vel for å gi, eller selv motta, smiger og ros. Det er Satans verk å smigre. Han deler ut på den ene siden smiger, på den andre siden anklager og fordømmelser. Slik legger han an på å ødelegge sjelen. De som roser menneskene, brukes av Satan som hans virksomme redskaper. La arbeidere for Kristus vende hvert rosende ord bort fra seg selv. La selvet bli tapt helt av syne. Kristus alene skal prises og opphøyes. La blikket være festet på «ham som elsker oss og har fridd oss fra våre synder med sitt blod». La lovsang fra alle hjerter stige opp til ham alene.

Et liv som preges av Herrens frykt, vil ikke bli et liv i sorg og mørke. Det er når Kristus er borte at blikket blir trist og livet er en ørkenvandring. De som er fylt med selvopphøyelse og egenkjærighet, føler ikke behov for en levende, personlig forening med Kristus. Den som ikke har falt på Klippen, føler seg stolt og selvgod. Menneskene ønsker seg en religion full av verdighet. De synes om å ferdes på en livsvei som er bred nok til å gi rom for alle deres vanlige egenskaper. Deres egenkjærighet og trang til popularitet og ros stenger Frelseren ute av hjertet. Men uten ham blir det bare trist og mørkt der inne. Får derimot Kristus bo i sjelen, blir han et kildespring til glede. For alle som tar imot ham, blir gleden selve grunntonen i Guds ord.

«Så sier han som er høyt opphøyet, som troner evig og heter Den Hellige: I det høye og hellige bor jeg og hos dem som er knust og nedbøyd i ånden. Jeg vil vekke de nedbøydets ånd til liv og gjøre de knustes hjerter levende»

Det var da Moses var skjult i fjellkløften at han så Guds herlighet. Det er når vi skjuler oss i den sønderknuste Klippen, at Kristus vil dekke oss med sin gjennomstungne hånd. Og da skal vi høre hva Heren sier til sine tjenere. Til oss, liksom til Moses, vil Gud åpenbare seg som «en barmhjertig og nådig Gud, langmodig og rik på miskunn og sannhet», en som «lar sin miskunn vare i tusen slektsledd», en som «tilgir synd og skyld og brott».

Kraften i Kristus

Forsoningsverket har følger som det er vanskelig for mennesker å danne seg noe begrep om. «Det intet øye så, og intet øre hørte, det som ikke kom opp i noe menneskes tanke, alt det Gud har gjort ferdig for dem som elsker ham.» Tiltrukket av kraften fra Kristus nærmer synderen seg det oppløftede korset. Ydmyk kaster han seg ned foran dette. I det øyeblikket skjer det en ny skaperakt. Et nytt hjerte blir gitt til dette mennesket. Det blir en ny skapning i Kristus Jesus. Helligheten har ingenting mer å kreve. Gud selv gjør «den rettferdig som tror på Jesus». Og «dem som han har erklært rettferdige, har han også gitt herlighet». Skammen og nedverdighelsen ved synden er store. Men enda større vil æren og opphøyelsen bli, takket være den forløsende kjærlighet.

Til dem som legger vinn på å være i samsvar med det guddommelige bildet, blir det meddelt et forråd av himmelske skatter. Et overmål av kraft vil stille dem til og med høyere enn de englene som ikke falt i synd.

«Så sier Herren, folkets forløser, Israels Hellige, til ham som er foraktet og avskydd av folk...Konger skal se det og reise seg, fyrster skal kaste seg til jorden, for Herrens skyld, han som er trofast, for Israels Hellige, som valgte deg ut».

«Den som setter seg selv høyt, skal settes lavt, og den som setter seg selv lavt, skal settes høyt.»